

15 Aralık 2009 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Nevzat PAKDİL

KÂTİP ÜYELER: Yaşar TÜZÜN (Bilecik), Harun TÜFEKÇİ (Konya)

_____0_____

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Sayın milletvekilleri, gündemimize göre 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2008 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

Program uyarınca, bugün iki tur görüşme yapacağız.

Birinci turda, Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Anayasa Mahkemesi, Sayıştay bütçeleri yer almaktadır.

...

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 32'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2010 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile 2008 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı üzerindeki görüşmelere devam edeceğiz.

Komisyon ve Hükûmet yerinde.

Şimdi söz sırası, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Trabzon Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'ye aittir.

Sayın Hamzaçebi, buyurun efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz, grubunuzun bildirdiği şekilde on üç dakika.

Buyurun.

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı bütçeleri üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun görüşlerini ifade etmek üzere söz aldım. Sözlerimin başlangıcında Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Dün bütçenin tümü üzerindeki görüşmeleri tamamladık. Bugün de bütçenin ilk günkü müzakerelerini yapıyoruz. İktidar partisinin sekizinci bütçesini görüştük. Sekiz bütçedir milletvekili olarak bu sıralardan bütçe görüşmelerini izliyorum. Onun öncesinde bürokrasi döneminde de belki bir sekiz bütçe hükûmet sıralarında bürokrat oturdum, bütçeleri izledim. Sekiz bütçedir gördüğüm şudur değerli arkadaşlar: Bütçe görüşmeleri özellikle Sayın Başbakanın konuşmalarında bir gergin atmosfere kavuşuyor, bir gergin atmosferin sahne olduğu bütçe görüşmelerini izliyoruz. Başbakanlar, benim bürokrasi döneminde izlediğim dönemdeki görüşmelerde ufuk açan, tartışmalardan uzak, Meclisin tansiyonunu düşüren konuşmalar yapardı. Ancak, dünkü görüşmelerde Sayın Başbakanın özellikle tansiyonu yükselttiği, memleketin daha huzura, sükûnete ihtiyacı olduğu bir dönemde Sayın Başbakanın sükûnet sağlaması gereken bir ortamda maalesef gerginliğe neden olan konuşmalar oldu. Bunun üzüntüsünü yaşadığımı ifade etmek istiyorum.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Mustafa Elitaş, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun bütçeye ilişkin olarak vermiş olduğu karşı oy yazısında buğday

fiyatına ilişkin olarak bir yanlış rakamın yer aldığını da ifade ettiler. Dün söz aldım ama, aynı oturumda olmadığı için söz hakkını Sayın Başkan bana vermedi. O rakam Devlet Planlama Teşkilatının 2008 yılında yayınlamış olduğu ve hâlen bu kurumun web sayfasında yer alan bir rakamdır. Sayın Elitaş'a ben Devlet Planlama Teşkilatının web sayfasına girerek doğru rakamı görmesini öneriyorum. Bizim muhalefet şerhimizde bütün rakamlar ayrıntısıyla gözden geçirilmiş, tartılmış, oraya yazılmıştır. Sayın Elitaş gibi tecrübeli bir siyasetçinin bunu fark etmiş olması gerekirdi, onun adına üzüldüğümü ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, cumhurbaşkanlığı seçim sistemi, hepimizin bildiği gibi 2007 yılında yapılan bir yasa değişikliğiyle değiştirildi. Daha önce Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Anayasa'da gösterilen usullerle seçilmekte olan cumhurbaşkanı, artık değişiklikten sonra, önümüzdeki ilk seçimden itibaren halk tarafından seçilecek. Bu, Türkiye'nin parlamenter sisteminde çok önemli bir değişikliği ifade etmektedir. Ancak bu değişikliğin yeterince tartışıldığını ve belli bir mantıksal temele oturduğunu söylemek mümkün değildir.

Demokrasiler iki gruba ayrılır; birinci grubu başkanlık sistemleri oluşturur, ikinci grubu parlamenter sistem oluşturur. Parlamenter sistemde yürütme organının yetkileri daha çok hükûmettedir, cumhurbaşkanı da vardır veya devlet başkanı vardır, ancak onun yetkileri sembolik düzeyde tutulmuş olan yetkililerdir. 61 Anayasası'nın Türkiye'ye getirmiş olduğu model bu modeldi. Başkanlık sistemlerinde ise güçlü bir başkan vardır, yetkiler hükûmet ve devlet başkanı arasında bölüşülür. Cumhurbaşkanının veya devlet başkanının yetkileri sembolik değildir başkanlık sistemlerinde.

Türkiye'nin 82 Anayasası'yla gelmiş olduğu model ise ne başkanlık sistemine uyan ne de parlamenter demokrasiye uyan bir modeldir.

Şimdi, yapılan değişiklik, 82 Anayasası'nın o zamanki devlet başkanına yönelik, nevi münhasır diyebileceğimiz bir düzenlemesini esas alıp bunun üstüne halk tarafından seçilmiş bir Cumhurbaşkanlığı monte ediyor. Halk tarafından seçilmiş Cumhurbaşkanı, parlamenter demokrasilerde daha güçlü Cumhurbaşkanı demektir meclisin seçtiği Cumhurbaşkanına kıyasla ancak yine de bu yeni modelin başkanlık sistemine eş olduğunu söylemek mümkün değildir. 82 Anayasası'nın modeli aynen duruyor. 82 Anayasası'na göre Cumhurbaşkanı tarafsızdır, seçildiği zaman partisiyle ilişkisi kesilir. Yine 82 Anayasası'na göre, Cumhurbaşkanı devlet kurumlarının ve organlarının yürütülmesinde koordinasyon mevkidir. Yani bu organlar arasında herhangi bir uyumsuzluk çıkarsa bu uyumsuzluğu giderme konusunda Cumhurbaşkanının görevi vardır. Oysa yeni sistemin Türkiye'ye getirdiği model halk tarafından seçilen bir Cumhurbaşkanı olacağı için, artık "Cumhurbaşkanının tarafsızlığı" olarak Anayasa'da yer alan ilkenin ihlal edildiği bir model olacaktır.

Halk seçimlerde bir taraf ister. Cumhurbaşkanının, Cumhurbaşkanı adayının bir şeyi vaat etmesi gerekir topluma. Oysa 82 Anayasası'na göre, Cumhurbaşkanının halka vaat edebileceği, geniş toplum kesimlerini ilgilendiren bir görevi yoktur. "Daha iyi bir ekonomi politikası uygulayacağım." diyemez, böyle bir görevi yoktur. "Türkiye'yi Avrupa Birliğine taşıyacağım." diyemez, böyle bir görevi yoktur. "Türkiye'yi her yıl yüzde 7 büyüme ortamına kavuşturacağım." diyemez, böyle bir görevi yoktur. Görevi nedir? Rektör atamalarıdır, üçlü kararnameyle atanan kamu görevlilerinin kararnamelerinin

imzalanmasıdır, yargı organlarına üyelerin atanmasıdır. Görevleri bundan ibarettir, bu görevlerden ibaret bir cumhurbaşkanını halka seçtiğimiz zaman, halka vaat edebileceği bu görevleri daha iyi yapma dışında bir görevi yoktur değerli arkadaşlar. Ya, tutarlı olmak için 82 Anayasası'nın modelini değiştirip başkanlık sistemine geçeceksiniz -Ki bunu önermiyorum, ama yaptığınızın tutarlı olabilmesi için bu modele gitmeniz gerekirdi. Bunu yapmıyorsanız 82 Anayasası'ndaki Cumhurbaşkanı yetkilerini 61 Anayasası'ndaki gibi sembolik bir modele, konuma indirgeyip, o modeli sahiplenmekti.- ya da mevcut sistemi aynen devam ettirecektiniz. Şimdi, gittiğimiz yol, vardığımız nokta bununla tutarlı değildir, hiçbir şeye benzemeyen bir tepki modelinden başka bir şey değildir.

Değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanı, Anayasamıza göre tarafsız olmaz zorundadır, Anayasa'nın 101'inci maddesi, 104'üncü maddesi bunları düzenlemektedir. Nitekim, 82 Anayasası'nda olsun, 61 Anayasası'nda olsun Cumhurbaşkanının ilk iki turda belli bir ağırlık, belli bir oy çoğunluğuyla seçilmesini öngören düzenlemeleri, Cumhurbaşkanının tarafsızlığını sağlamaya yöneliktir.

Yine, Cumhurbaşkanı, kanunların gerektiğinde incelenmesini sağlamak üzere, yeniden incelenmesini sağlamak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine gönderme görev ve yetkisine sahiptir.

Önceki Cumhurbaşkanımız Sayın Ahmet Necdet Sezer, bu yetkisini sadece Anayasa'ya aykırılık çerçevesinde ele almış, o çerçevede kullanmıştır. Yani, Anayasa'ya aykırı gördüğü kanunları bir kez daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine iade etmiştir. Oysa, Cumhurbaşkanı onunla sınırlı değildir. Eğer kabul edilmesi hâlinde toplumda ciddi sorun yaratacak bir yasa gelmişse Cumhurbaşkanının önüne, Cumhurbaşkanı bunu da geri gönderme yetkisine sahiptir ancak şimdiki Cumhurbaşkanımıza baktığımızda, kanunların Anayasa'ya aykırılığı çerçevesinde herhangi bir değerlendirme yapılmadığını görüyoruz. Oysa, Sayın Cumhurbaşkanının kabul ettiği yasaların çok önemli bir kısmında Anayasa'ya aykırılıklar vardır. Bu, Sayın Cumhurbaşkanının takdiridir, olabilir. Anayasa'ya aykırılık yönünde mutlaka değerlendirme yapacaktır diye... Yapmalıdır demiyorum ama 2007 yılından bu yana Parlamentonun çıkarmış olduğu bunca yasa içerisinde Cumhurbaşkanının geri gönderdiği yasa sayısının bir ikiye sınırlı olması, Cumhurbaşkanının, bu yetkisini objektif bir şekilde kullanmadığını gösterir. Cumhurbaşkanı yasaların tasdik edilme mercii değildir, Cumhurbaşkanlığı bu yasaların gerektiğinde geri gönderildiği yerlerdir. Cumhurbaşkanlığı önceki dönemde imzalanmayan kamu görevlilerinin kararnamelerinin imzalandığı yer değildir. Şimdi bakıyoruz, önceki dönemde Sayın Ahmet Necdet Sezer'in imzalamadığı kararnamelerin hemen hepsinin şimdiki Cumhurbaşkanı tarafından imzalandığını görüyoruz. Bu, Cumhurbaşkanlığı makamını yıpratmaktadır.

Rektör atamalarında önceden de yapılan hatalar vardı, şimdi de hata yapılıyor. İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü seçiminde en yüksek oyu alan rektör adayı YÖK tarafından ikinci sıraya getirilmiş, ikinci sırada oy alan kişi YÖK tarafından birinci sıraya getirilmiş ve birinci sıraya getirilen kişi Sayın Cumhurbaşkanı tarafından Rektör olarak atanmıştır. Evet, o kişiye "Sen ilk üçe gir gerisine karışma." denildiği İstanbul Üniversitesinde hâlâ konuşulmaktadır. Böylesi bir garantiyle yola çıkan bir kişi. Kişinin şahsına yönelik herhangi bir değerlendirmem doğal olarak yok, kendisini tanımıyorum ama bu garantiyle yola çıkılan bir rektörlük seçiminin objektif ve tarafsız bir şekilde yapıldığını

söylemek mümkün değildir. Daha çok yeni bazı rektör atamaları oldu. En düşük oyu alan bir kişi Sayın Cumhurbaşkanı tarafından rektör olarak atanmıştır. Demokrasiye inananların önce üniversitedeki demokrasiye saygı göstermesi gerekir. Önceki Cumhurbaşkanı rektör atamalarında demokratik değildir diye eleştirenlerin, seçimlerde az oy aldı diye, atama yaptı diye eleştirenlerin kendilerinin aynı yola gitmemesi gerekirdi. Bütün sistem altüst edilmiştir. Öyle anlaşılıyor ki rektör atamalarında arada bir birtakım sıralamalara uyulan atamalar yapılmaktadır ama genel olarak tarafgir davranılmaktadır. Sayın Cumhurbaşkanının bu tutumu demokrasiye büyük bir darbe vurmaktadır. Üniversitenin sesine kulak vermemektedir Sayın Cumhurbaşkanı.

Değerli milletvekilleri, cumhurbaşkanlığı seçimi konusunda hâlâ önümüzde fırsat olduğunu düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, konuşmanızı tamamlayınız.

Buyurun efendim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Parlamenter sisteme uygun bir cumhurbaşkanı seçim modelini yine yaratabiliriz, yine kurabiliriz. Cumhurbaşkanı, mevcut modelde, mevcut anayasal sistemde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmelidir. Sistem ona göre yazılmıştır. Bu bambaşka bir sistemdir. Halk tarafından seçilen ama halka karşı hiçbir sorumluluğu olmayan cumhurbaşkanıdır. Cumhurbaşkanı çünkü işlemlerinden dolayı sorumsuzdur. Hem halkın seçeceği bir cumhurbaşkanı olacak hem de bütün işlemlerinden dolayı sorumsuz olacak. Evet, dokunulmazlığı kaldırmayan iktidar partisinin burada da halka seçtireceği Cumhurbaşkanına yine işlemlerinden dolayı yeni bir dokunulmazlık zırhı verilmektedir. Bunun değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Sözlerimi bitirirken hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Hamzaçebi.